

BÜYÜK TÜRKÇE AİLESİ ETKİNLİKLERİ

FİİLDE KİP, KİŞİ VE ÇEKİMLİ FİİL

Fiil: İş, oluş, hareket ve durum bildiren sözcüklere fiil (eylem) denir.

Örnek: anla- (**iş**) çürü- (**oluş**) yürü- (**durum**)

KİP: Fiil kök veya gövdelerinin "zaman ve şekillere" göre türlü eklerle girdikleri kalıplara **kip** denir.

➤ Kipler "Haber ve Dilek" olmak üzere iki çeşittir. Haber kipleri zaman ifade eder. Dilek kipleri ise "istenilen veya tasarlanan " bir hareketi anlatır.

A- Haber Kipleri

- 1) Duyulan Geçmiş Zaman (-mış)
- 2) Görülen Geçmiş Zaman (-dı)
- 3) Şimdiki Zaman (-yor)
- 4) Gelecek Zaman (-acak)
- 5) Geniş Zaman (-r, -mez)

B- Dilek Kipleri

- 1) Gereklilik Kipi (-malı)
- 2) Koşul Kipi (-sa)
- 3) İstek Kipi (-a,-e)
- 4) Emir Kipi (Eki yoktur)

Kişİ Ekleri: Türkçede üç tekil, üç çoğul olmak üzere altı kişi vardır.

1.Tekil: Geldi-**m** (ben) **1. Çoğul :** geldi-**k** (biz)

2.Tekil: Geldi-**n** (sen) **2. Çoğul :** geldi-**niz** (siz)

3.Tekil: Geldi (o) **3. Çoğul :** geldi-**ler** (onlar)

Çekimli Fiil: Kip ve kişi eki alan sözcüklere denir. Çekimli fiiller cümlelerin temel yargısını oluşturur ve yüklem olurlar.

Örnek: oku – du - nuz Yaz – malı - sın
Fiil K. Kip Kişi Fiil K. Kip Kişi

➔ Fiillerin olumsuz biçimleri, kip ve kişi ekinden önce "**-me, -ma, -maz, -mez**" eki getirilerek yapılır.

1. Aşağıdaki cümlelerde çekimli fiillerin altını örnekteki gibi çiziniz.

- 1) Son golle birlikte takımın morali de **çöktü**.
- 2) Önce bir varalım, sonra yapılacağı düşünürüz.
- 3) Yere attığınız çöpleri hemen çöp kutusuna atın.
- 4) Babama olanları artık sen anlatırsın.
- 5) Çocuklar, lütfen dersi dikkatli dinleyelim!
- 6) Misafirler az önce evlerinden çıkmışlar.
- 7) Üç saattir aralıksız yağıyor sağanak yağmur.
- 8) Epeyce yaklaştım; duyuyorum, anlatamıyorum.
- 9) Bugünlerin kadrini ve kıymetini bilmeliyiz.
- 10) Yağmur yağarsa çiftçiler bayram ederler.
- 11) Ne zaman arayacağını size söylemiş miydi?
- 12) Biraz daha bekle, az sonra geleceğim.
- 13) Sabahları erken kalksan işe geç kalmayacaksın.
- 14) Adama dil döküyor, ikna etmeye çalışıyordu.
- 15) Sakın haber vermeden buradan ayrılmayın.

2. Fiillerin hangi kişiyle çekimlendiğini yandaki boş alana örnekteki gibi yazınız.

1. Uzun süredir bize uğramadı.

3. Tekil Kişi

2. Beni de çağıracaklar mıydı?

3. Artık ne yapacağımı bilmiyorum.

4. Mesajımı okudunuz mu?

5. İşin bitince etrafı mutlaka topla.

6. Keşke yazıyı bir kez okusaydın.

7. Projeyi yaparken epey zorlandık.

8. Senin de olduğunu bilmiyordum

9. Az önce sessizce içeriye geçti.

10. Bu işi artık kökünden halledelim.

BÜYÜK TÜRKÇE AİLESİ ETKİNLİKLERİ

FİİLDE KİP, KİŞİ VE ÇEKİMLİ FİİL

3. Altı çizili fiillerin
haber kipi alanlarına
"H", dilek kipi alanlarına "D" yazınız.

Yeni yazdığı şiiri herkes tarafından beğenildi.	☐
Maça ben de sizinle gelebilir miyim?	☐
Şimdi sizin eve doğru ilerliyorum.	☐
Ben de sizinle gelmeli miyim acaba?	☐
İlçedeki etli pideyi en iyi Mehmet Usta yapar.	☐
Uzun süredir Ceylin'le görüşmüyoruz.	☐
Yemeklerden önce mutlaka ellerini yıka.	☐
Meyvelerden en çok şeftaliyi severim.	☐
Akşam dönüşte sizi ben alayım mı?	☐
Toplantıya gelirken mutlaka bilgisayar da getir.	☐
Bugünden sonra artık daha da dikkatli olmalıyız.	☐
Bu hatasından sonra onunla asla konuşmam.	☐

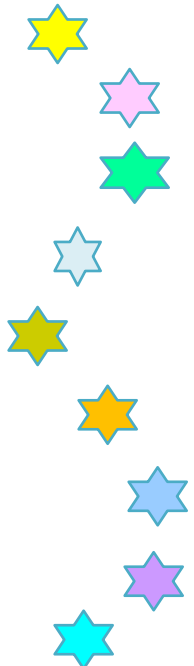
4. Aşağıdaki çekimli
fiillerle kipleri eşleştirip alttaki kutucuğa
numaralarını yazınız.

1 çalışmışız	☐	Duyulan Geçmiş Zaman
2 bilin	☐	Görülen Geçmiş Zaman
3 okumalısın	☐	Şimdiki Zaman
4 gelmişler	☐	Gelecek Zaman
5 duralım	☐	Geniş Zaman
6 görüyor	☐	Gereklik Kipi
7 alacağız	☐	Koşul Kipi
8 yapsanız	☐	İstek Kipi
9 giderim	☐	Emir Kipi

1	2	3	4	5	6	7	8	9
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

5. Çekimli fiillere ait aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara tik (✓) işareti koyunuz.

1. Bir fiil, birden fazla fiil çekim ekini alabilir.	☐
2. Fiillere getirilen bazı zaman ekleri kip eki özelliğini kaybedebilir.	☐
3. Fiillere getirilen zaman ve kip ekleri yapım ekleridir.	☐
5. "yürümek, getirmek" gibi fiiller kip ve şahıs eki almadığı için "mastar" hâldedir.	☐
6. Çekimli fiiller daima cümlede sonunda yer alır.	☐
7. Çekimli fiiller kip ve kişi eki alırlar.	☐
8. Çekimli fiiller zaman ve dilek anlamı taşıyan ekler alırlar.	☐
8. Bir çekimli fiile önce kip eki daha sonra da kişi eki gelir.	☐
9. Bir cümlede sadece bir tane çekimli fiil bulunur.	☐
10. Çekimli fiiller cümlede temel yargısını oluştururlar.	☐

BÜYÜK TÜRKÇE AİLESİ ETKİNLİKLERİ

FİİLDE KİP, KİŞİ VE ÇEKİMLİ FİİL

6. Aşağıdaki sözcüklere istenilen kip ve kişi eklerini getirerek boş alana yazınız.

Fiil	+	Kip	+	Kişi	=	Çekimli Fiil
Saklan-		Şimdiki Z.		1.Ç.K		
Bil-		Koşul Kipi		2.T.K		
Oyna-		Geniş Z.		1.T.K		
Getir-		İstek Kipi		2.T.K		
Anlat-		Görülen G. Z		3.Ç.K		
Çıkma-		Emir Kipi		2.Ç.K		
Bölüş-		Duyulan G.Z		3.Ç.K		
Kurut-		Gereklilik K.		3.T.K		
Sat-		Gelecek Z.		1.Ç.K		
Düşün-		Şimdiki Z.		1.T.K		

BÜYÜK TÜRKÇE AİLESİ ETKİNLİKLERİ

FİİLDE KİP, KİŞİ VE ÇEKİMLİ FİİL

7. Şiirlerde kullanılan çekimli fiilleri bulup altını çiziniz ve kipini altındaki kutucuklarda işaretleyiniz.

Benim her derdime ortak sen oldun
Ağlarsam ağladın gülersem güldün
Sazım bu sesleri turnadan m'aldın
Pençe vurup sarı teli sızlatma

Koşul Kipi	☐	Emir Kipi	☐
Görülen Geç. Z.	☐	İstek Kipi	☐
Şimdiki Zaman	☐	Emir Kipi	☐

İlâhi onmaya yardan ayıran
Bahçede bülbüller ötüyor uyan
Kula gölge olsa Allah'a ayan
Senden ayrılmalı gülmedim dostum

Duyulan Geç. Z.	☐	Koşul Kipi	☐
Şimdiki Zaman	☐	İstek Kipi	☐
Görülen Geç. Z.	☐	Emir Kipi	☐

Mecliste arif ol, kelamı dinle.
El iki söylerse sen birin söyle.
Elinden geldikçe sen iyilik eyle.
Hatıra dokunup yıkıcı olma.

Koşul Kipi	☐	Emir Kipi	☐
Görülen Geç. Z.	☐	İstek Kipi	☐
Şimdiki Zaman	☐	Emir Kipi	☐

Sana gitme demeyeceğim.
Üşüyorsun ceketimi al.
Günün en güzel saatleri bunlar.
Yanımda kal.

Gelecek Zaman	☐	İstek Kipi	☐
Gereklilik Kipi	☐	Emir Kipi	☐
Şimdiki Zaman	☐	Geniş Zaman	☐